



אוצר הנפש

** *		
17:16	16:01	י-ם
17:17	16:17	ת"א
17:15	16:08	חיפה
17:18	16:20	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

כל יהוד יהלום

סיפר הרבי הריי"צ: פעם ביקר החסיד ר' מוניא מוניסזון אצל הוד כ"ק אאמו"ר הרש"ב (שיום הולדתו חל בכ' חשון). דובר אודות כמה אנשים פשוטים, שהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק שיבחם מאד. רמ"מ תמה מאד על שהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק משבח אותם כל כך, ושאל: מה אתם עושים מהם ענין שלם?! ענה לו הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק: יש בהם מעלות. נענה רמ"מ

והוא פלאי יהודי הוא פלאי פלאים, אלא ואמר: אין אני רואה אותן.

שצריכים להיות כידוע רמ"מ סוחר גדול מביין

ביהלומים, ושאל אותנו הוד אאמו"ר הרה"ק אם הביא אתו חבילת היהלומים. ענה הרמ"מ: כן, הבאתי אותה אתי, אלא שכעת כשהשמש זורחת אי אפשר להסתכל על היהלומים. לאחר מכן לקח רמ"מ את חבילת היהלומים ופרש אותם בחדר אחר בהצביעו על אבן אחת שהיא פלאי פלאים. אמר לו הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק: אין אני רואה באבן זו שום דבר מיוחד. ענה לו רמ"מ: צריכים להיות מביין.

נענה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק ואמר: יהודי הוא פלאי פלאים, אלא שצריכים להיות מביין.

השוואתו של היהודי ליהלום מובאת במקומות רבים בחסידות. לכל יהודי, כמו יהלום, ישנו אור מיוחד. מה קובע אם יבחינו באור הזה, ויעמדו על מלוא היופי שלו? המקום בו מיושב-משובץ היהלום. יהלום הנתון במשבצת זהב, יגלה יותר יופי וחסן מיהלום זהה לחלוטין שישובץ במסגרת כסף; יהלום המשובץ בכסף יאיר יותר מזה הממוסגר בנחושת; וכך הלאה עוד ועוד. תכונותיהם היפות של היהודים קיימות תמיד – רק המסגרת שהם משובצים בה עלולה להטעות, או אפילו לקלקל את השימוש בהם חלילה.

המשך בעמוד הבא

אוצר הפרשה

קפיצת הארץ לגאולה

כאשר אליעזר עבד אברהם, שהלך לחרן למצוא זיווג ליצחק, מספר למשפחת רבקה על שליחותו הוא אומר "ואבא היום אל העין". מכך לומדים חז"ל שהיתה לו קפיצת הארץ – היום יצאתי והיום באתי". לפעמים כתוב קפיצת הדרך, שמובנה שהאדם קופץ למקום מסוים, אבל כאן הביטוי הוא קפיצת הארץ, בה הארץ קופצת ובאה אל האדם ב'דילוג קוונטי' – כפי שכתוב גם על יעקב אבינו, כאשר הגיע קרוב לחרן ונזכר שלא התפלל במקום בו התפללו אבותיו וכאשר פנה לחזור קפצה לו הארץ.

כאשר רבי יהושע בן לוי שאל את המשיח מתי הוא יבוא ענה לו המשיח "היום!". לאותו "היום" אפשר לקשר גם את ה"ואבא היום" של אליעזר עבד אברהם, שכתוב שנשמת משיח בגלגוליה השונים עוברת דרכו. אליהו הנביא הסביר לרבי יהושע בן לוי שכוונת המשיח היתה "היום אם בקלו תשמעו", אך המובן הפשוט של "היום" הוא ברגע זה, כהרף עין.

כך אפשר לדרוש את המשך הפסוק – "אל העין", לא במובן של מקור מים (מעין או באר) אלא הגילוי לעין, מ"עין השכל שבלב" ועד לגילוי המשיח לעינינו כהרף עין. "אל העין", ב-ה הידיעה, רומז, לעין הראשונה המוזכרת בתורה – "עין משפט" (הנזכרת במלחמת המלכים, הרומזת למלחמות משיח). חז"ל דרשו כי "עין משפט" היינו אברהם אבינו, "שהוא עינו של עולם". באברהם נאמר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט" – "צדקה ומשפט" היינו "עין [טובה] משפט". ועוד, "עין משפט" עולה אחד (סוד "אחד היה אברהם") פעמים גדול (סוד "האדם הגדול בענקים"). קפיצת הארץ המשיחית שייכת במיוחד לאברהם, שחז"ל מציינים את זריזותו ועליו דרשו "אברהם התחיל להאיר" – אברהם פועל במהירות האור, "היום", כהרף עין, להאיר את אור ה' בעולם, פעולת המשיח. אליעזר בשליחותו הביא אשה ליצחק בטל בתכלית לאברהם משלחו ("שלוחו של אדם [הגדול בענקים] כמותו [ממש]") וזוכה בזכותו לקפיצת הארץ המשיחית.

(משיעור כ' אייר ע"ט)

אוצר התבונה

נחישות נשית

מובהקת! הדין ש"אין מקדשין את האשה אלא לדעתה" נלמד מהפסוק "ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה", אך הדעת הזו אינה רק מצטרפת פאסיבית לדעתו של האיש, אלא אף גוברת עליו בעוצמת נחישותה. האשה יודעת לזהות את בן זוגה האמתי ו'ללכת עליו' בנחישות. על כן, כאשר הבחור אינו בטוח אם מצא את זיווגו, מוטב שישמע לקול הבחורה האומרת "אלך". בדומה לכך, ביחס בין חסיד לרבו, יש משיכה ללכת אל הרבי המסוים ו'להתחתן' אתו, הליכה נחושה 'על עיוור', "אלך" ואהיה חסיד.

הנחישות של רבקה היא העלאה נשית

המעוררת כנגדה את ירידת יצחק אליה.

כשם ששרה אמנו הצטיינה ברוח הקדש (כדברי ה' לאברהם "שמע בקלה") כך הצטיינה רבקה בכח הדעת. בהמשך, מתבטאת הדעת הנחושה של רבקה כשהיא עומדת על דעתה ואוהבת את יעקב למרות שיצחק אוהב את עשו, ובכך שהיא 'כופה את דעתה' ומנווטת את יצחק לברך את יעקב, מתוך מסירות נפש "עלי קללתך בני" (עד שיצחק מודה "גם ברוך יהיה"). היא אוהבת ומעריכה מאד את יצחק, ובכל זאת היא פועלת לפי דעתה בניגוד לדעתו (כיון שיצחק 'חי בעולם הבא' ורואה את הניצוץ החבוי בעשו, ואילו רבקה חיה בעולם הזה ויודעת היטב שעשו לא ראוי לברכה. והיא הצודקת). אכן, הנחישות צריכה גם הכנעה וריכוך, וכך לאחר שרבקה אמרה "אלך" היא פוגשת את יצחק "ותפל מעל הגמל", בצניעות והכנעה, עד שמגיע האיזון הנכון בין הנחישות לצניעות (בעצם נישואי יצחק ורבקה, הזוג המושלם בתורה).

בכל יהודי יש ניצוץ משיח, המתגלה בנקודת השיא שלו, באותה "שעה" המיוחדת לו. כך נקודת השיא בה התגלתה דעתה-נחישותה של רבקה באמרה "אלך" היא גילוי משיחי, ורמז יפה: **רבקה ועוד אלך עולה משיח. כל אחד צריך לקבל השראה מרבקה, לזהות את השעה ולגלות את התוקף המשיחי - ה"אלך" שלו.** (שבת חיי שרה פ"ב)

"ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה. ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך". לכל אדם יש נקודת שיא בחייו, "אין לך אדם שאין לו שעה" בה הוא מגלה את ענינו המיוחד וקונה את עולמו. נקודת השיא של רבקה אמנו היא באמירה זו, מלה אחת ויחידה: "אלך!", וכל ימי חייה נמשכים מאותה נקודה יסודית ומבטאים אותה.

אביה ואמה של רבקה מנסים לעכב, "תשב הנער אִתנו יָמִים או עָשׂוֹר אַחַר תֵּלֵךְ". אמנם תחילה הם הודו כי "מהו' יצא הדבר" בהשגחה פרטית, אבל מה החפזון? כדאי להתיישב ולהמתין, מעט או הרבה... היינו מצפים שהנערה הצעירה - בת שלש שנים בלבד, לפי חז"ל - 'תיישר קו' עם הוריה, עם הסביבה הקרובה, החממה המשפחתית האוהבת, מגדלת ותומכת. אך רבקה מגלה עצמאות-עצמיות מפתיעה, ובניגוד לדעתם היא אומרת בנחרצות "אלך", כך אעשה ואיש לא יעצור בעדי (כפירוש רש"י "ותאמר אלך - מעצמי ואף אם אינכם רוצים"). כך היא יוצאת ממשפחה ("והנה רבקה יוצאת", ומבואר בחסידות שהיא יוצאת מהקליפות) והולכת אל עתידה החדש בבית אברהם ויצחק.

רבקה לא ראתה את החתן המיועד ולא הכירה אותו. החלטתה נובעת ממקום עצמי, מעל טעם ודעת, מהתוקף של הכתר, הרובד הלא-מודע בנפש. החכמה שייכת לראיית העינים, ואילו התוקף של הכתר מתבטא במצח, שממנו באה היכולת 'ללכת על עיוור', מעל העינים. זו 'עזות מצח' של הקדושה, "הוי עז כנמר" כתבונת "ישראל עזים באומות", ומקור הנחישות התקיפה, "מצחך נחושה".

הנחישות ההחלטית היא תכונת הדעת החזקה (כאשר הדעת משקפת את הכתר שמעליה, מודעות חזקה הנובעת מהמקום שלמעלה מטעם ודעת). אמנם "נשים דעתן קלה", אך מתברר שדווקא הדעת של בחירת הזיווג, עצם ההחלטה הגורלית להתחתן, להקים בית ולהקדיש את החיים לשליחות, היא תבונה נשית

המשך מ'אוצר הסיפור':

חשוב לדעת, כי גם היהלומים במיטבם אינם זהים לחלוטין זה לזה. לכל אחד איכותו המיוחדת, והמסגרת המתאימה לו ומבטאת את יופיו יותר מכל. כל סוג של יהודים, מהצדיקים העליונים ועד ליהודים הפשוטים, חביב על ה' יתברך באותה המידה ופועל את פעולתו המיוחדת של "דירה בתחתונים". ואפילו אלה הנתונים בתוך מיצרי העולם - ישנו אור אלוקי מופלא.

אוצר הפתגם

על הפסוק "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" כותב הקדושת לוי, וגם מביא בשם רבו הרב המגיד, ש"ויצא יצחק" היינו הצחוק והשמחה שיוצאים בנפש, למעליותא. "לשוח" הוא כמו "בן תשעים לשוח", לשון הכנעה. הוא כותב שיש שמחה מיוחדת בלהכנע בקדושה - שמחת האדם שזוכה להכנעה בפני הבורא יתברך. **הכנעה מביאה לידי שמחה.** (מוצאי י"ט כסלו פ"ב)